European Commission

6 praktických kroků k implementaci postupů pro snižování energetické chudoby – studijní příručka Poradenského centra proti energetické chudobě

Vítejte u poslední fáze řešení energetické chudoby, v níž se z plánů stávají činy. Tato studijní pomůcka vám pomůže posunout se od fáze diagnostiky a plánování k implementaci připravených opatření pro snižování energetické chudoby. Nastala chvíle přetavit nastavené cíle v hmatatelné výsledky.

Tento průvodce popisuje praktické kroky pro transformaci Místního sociálního klimatického plánu v konkrétní akční plán a stará se o to, aby klimatické strategie počítaly také se sociálními aspekty. Průvodce představuje jasný rámec o šesti krocích, který pomůže obcím zvládat lokální výzvy energetické chudoby prostřednictvím řešení šitých na míru.

Nastavení směru vpřed

Krok 1: Zamyšlení nad poznatky z procesů diagnostiky a plánování

Opětovným přečtením a aktualizací klíčových poznatků z fází diagnostiky a plánování zajistíme, aby bylo implementační úsilí v souladu s cíli vaší obce a aby se s nimi počítalo. Kvůli volbám nebo legislativním změnám může docházet ke zdržením. Než se proto posuneme dál, je důležité si znovu projít Diagnostickou zprávu o energetické chudobě a Místní sociální klimatický plán. Cílem je zajistit, aby všechny jeho aktualizace, vynucené například novými strategiemi nebo politickými změnami, byly v souladu s aktuálními cíli. Díky zapojení pracovní skupiny máme jistotu, že všichni členové, zejména pak noví zaměstnanci samosprávy, budou mít aktuální informace a budou připraveni postupovat dál. Se sledováním veškerých provedených změn pomáhá dokumentace.

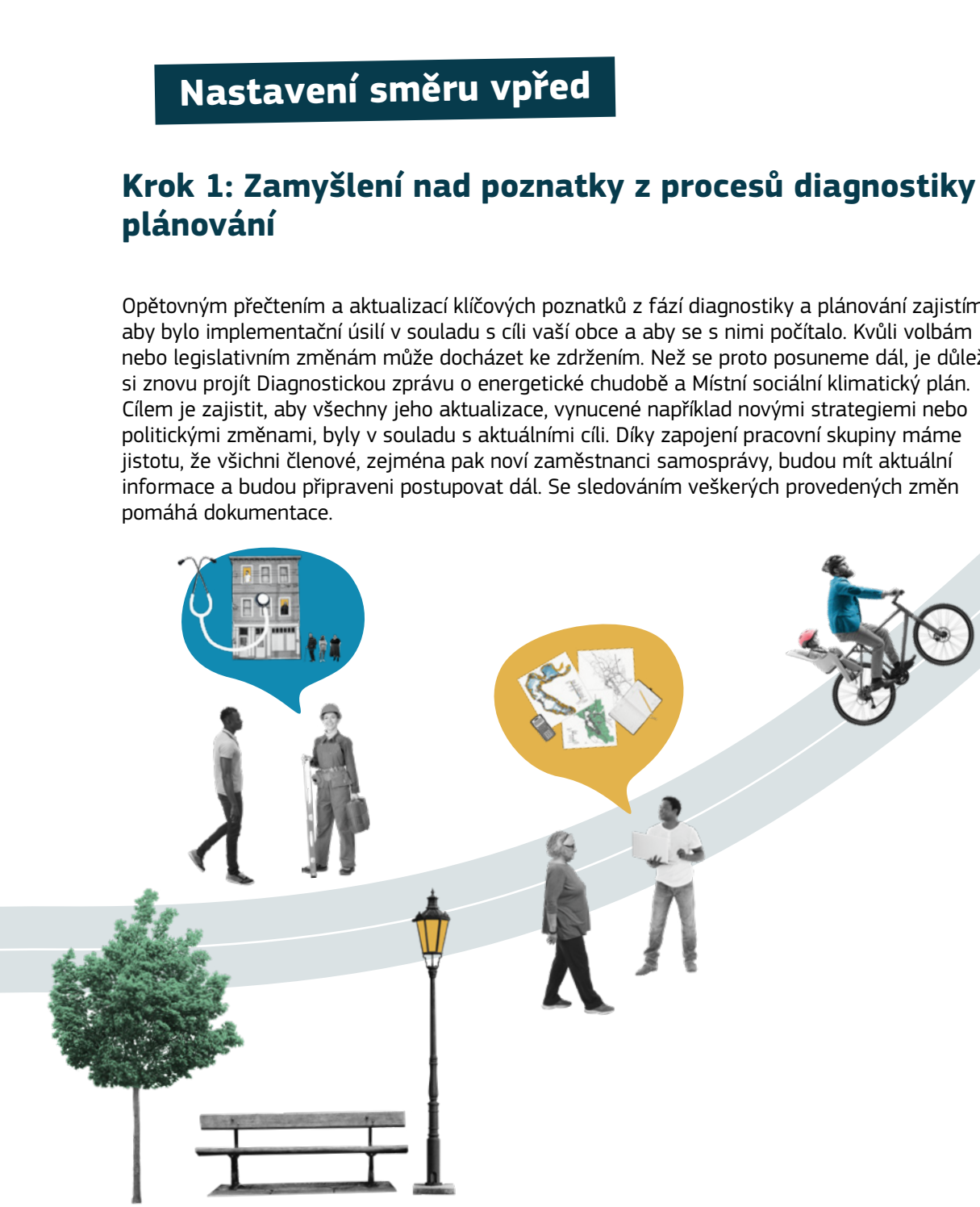

Krok 2: Vypracování provozního plánu

Je důležité ve stanoveném termínu vypracovat komplexní akční plán. Tento plán musí rozdělit celkovou strategii na stravitelné úlohy a stanovit povinnosti, termíny a zdroje. Při definování úloh můžeme použít některý ze dvou hlavních přístupů, a to buď a) chronologický: postupujeme od začátku do konce, a b) zpětný: začneme u konečného cíle a pak se vracíme zpátky, abychom určili, co je třeba udělat k jeho dosažení. Díky kombinaci obou přístupů vznikne robustní plán s minimem zdržení. Díky profilování zranitelných domácností lze lépe obsloužit potřeby jejích členů, například úpravou místních úředních hodin.

Krok 4: Vypracování plánu monitorování

Plán monitorování sleduje postup projektu prostřednictvím výkonových indikátorů a termínů. Obsahuje ukazatele energetické chudoby (identifikované během diagnostické a plánovací fáze), například počet zrekonstruovaných domácností zranitelných spotřebitelů a navíc i klíčové ukazatele výkonu (KPI) pro měření interních postupů. Je nutné definovat způsoby shromažďování údajů, odpovědné osoby a zdroje. Pravidelná setkání s příjemci a zainteresovanými osobami zajistí transparentnost a odpovědnost. Pokud některé indikátory nebudou plnit očekávání, včasné odhalení slabých míst umožní rychle přijmout nápravná opatření.

Krok 3: Návrh finančního plánu

Finanční plán stanovuje druh a časové určení možných výdajů pro jednotlivé úlohy i dílčí úlohy. Zahrnuje odhady investičních výdajů (CAPEX) na jednorázové investice, například do solární infrastruktury, a provozní výdaje (OPEX) na průběžné náklady, například v podobě platů a nákladů na údržbu. Díky tomuto plánu pak budou prostředky k dispozici po celou dobu trvání projektu, aniž by docházelo k narušením. Spolupráce s finančním oddělením pomáhá identifikovat případnou potřebu vnějšího financování. Finanční plán také vyhodnocuje potenciální rizika, například v podobě tržních změn, a počítá s nimi, aby implementace probíhala hladce.

Implementace konkrétní akce

Krok 5: Vyhledávání energetické chudoby

Tento krok níže popsanými konkrétními způsoby shromažďuje další informace o potřebách zranitelných spotřebitelů:

- **Informační kampaně:** Cílené kampaně, které mají informovat zranitelné skupiny o energetické efektivitě a dostupných službách. Tyto kampaně musí mít jasně stanovené dosažitelné cíle, být šité na míru cílovým skupinám a přinášet jasná sdělení ve vhodných formátech. Tím se myslí například digitální kampaně pro mladší osoby a kontaktní akce pro starší.

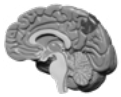

- **Změny chování:** Informování a podpora napodobování pozitivního a účinného jednání je klíčem k zapojení zranitelných spotřebitelů. Efektivitu jednotlivých pobídkových strategií u cílových skupin je možné nejprve otestovat a teprve poté nasadit hromadně. Vzhledem k nutnosti velice citlivého přístupu je vhodné angažovat odborníky na danou problematiku.

- **Komplexní pracoviště:** Sem spadá poskytování komplexních podpůrných služeb zranitelným domácnostem, a to včetně poradenství ohledně energií, informování o významu účtů za energie a plánů na podporu rekonstrukcí. Aby byly tyto služby efektivní, musí být snadno dostupné, mít dlouhou otevírací dobu a dle potřeby nabízet své služby také vícejazyčně.

- **Inkluzivní energetické komunity:** Je vhodné podporovat občanské iniciativy, například v podobě komunitních energetických projektů, které přinášejí úspory a tvoří ekologická pracovní místa. Obecní samosprávy hrají při podpoře těchto iniciativ stěžejní roli, zejména co se týče zranitelných domácností. Mohou poskytovat finanční zajištění, budovy a administrativní podporu. Když obce zapojí zranitelné spotřebitele již v počáteční fázi, umožní vytvořit dostupná energetická řešení, podpoří transparentnost a maximalizují přínosy pro místní komunitu.

- **Rekonstrukce domácností a zvyšování energetické efektivity:** Řešení nízké energetické účinnosti budov, zejména v případě domácností, které si rekonstrukci nemohou dovolit. Problém dále zhoršují vysoké náklady na bydlení, omezený bytový fond a chybějící technické znalosti. Místní samosprávy čelí při řešení rekonstrukcí soukromých budov mnoha problémům. Při propagaci energeticky efektivních řešení musí zvažovat také právní, finanční a sociální dopady na energeticky chudé nájemníky a majitele nemovitostí.

- **Pobídkové regulace a finanční opatření:** Nabídnutí přizpůsobených finančních programů, například v podobě dotací nebo půjček s nízkým úrokem, zranitelným domácnostem způsobem, který bude přístupný a snadno pochopitelný (např. z hlediska podávání žádostí).

- **Ostatní:** Jsou testovány nové inovativní přístupy. Klíčové je zaměření na cílovou skupinu.

Opětovné prověření a obnova

Krok 6: Vyhodnocení dopadu

Klíčem k vyhodnocení dlouhodobé efektivity a dalšího opakování je vyhodnocení dopadu provedených akcí. Vyhodnocení by mělo sledovat celkové dopady na zranitelné domácnosti, například z hlediska energetických úspor a zlepšení životních podmínek, a sbírat zpětnou vazbu od zainteresovaných stran. Vyhodnocení se provádí porovnáním dat nashromážděných během všech tří fází s původní analýzou. Zapojení vnějších hodnotitelů přinese nestranné výsledky a transparentnost. Tento proces umožňuje doladit strategie a lépe naplánovat budoucí projekty.

Tento dokument vypracovalo Poradenské centrum pro energetickou chudobu (EPAH), hlavní iniciativa EU, kterou na žádost Evropského parlamentu řídí Evropská komise. Tento obsah je založen na „Příručce EPAH 3: Průvodce implementací akcí určených ke snižování energetické chudoby“, která je součástí „Příruček EPAH: Průvodce porozuměním a řešením energetické chudoby“. Cílem řady praktických příruček pro místní samosprávy a odborníky je pomoci místním samosprávám řešit energetickou chudobu a zajistit, aby byly účinně řešeny sociální aspekty energetické transformace. Datum vydání: Listopad 2024.